

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY



S Ú H R N N Á S P R Á V A

**o výsledku kontroly
efektívnosti a účinnosti vynakladania prostriedkov štátneho rozpočtu na pripravenosť
a uplatnenie absolventov vybraných vysokých škôl na trhu práce a plnenie vybraných
ukazovateľov hospodárenia, študijného a učebného procesu.**

Predkladá

Dr.h.c. doc. Ing. Ján Jasovský, PhD.
predseda
Najvyšší kontrolný úrad
Slovenskej republiky

Materiál obsahuje

Súhrnnú správu o výsledku kontroly

Bratislava, december 2013

OBSAH

Zoznam použitých skratiek.....	3
Zhrnutie.....	4
1. Úvod.....	7
2. Analýza financovania vysokoškolského vzdelávania	7
3. Hospodárnosť čerpania verejných finančných prostriedkov na programy VŠ.....	9
4. Zhodnotenie realizácie Dlhodobého zámeru ministerstva	10
5. Verejné vysoké školy	11
5.1 Akadémia umení Banská Bystrica	12
5.2 Ekonomická univerzita v Bratislave.....	12
5.3 Prešovská univerzita v Prešove	13
5.4 Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne	13
5.5 Univerzita Komenského v Bratislave.....	14
5.6 Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	15
5.7 Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.....	15
5.8 Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Tmave	16
5.9 Vysoká škola múzických umení v Bratislave.....	17
5.10 Žilinská univerzita v Žiline	17
6. Výsledky dotazníkového prieskumu	18
7. Odporúčania	19

Zoznam použitých skratiek:

Skratka	Plný názov
SR	Slovenská republika
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MF SR	Ministerstvo financií SR
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
VVŠ	verejné vysoké školy
HV	hospodársky výsledok
UoZ	uchádzač o zamestnanie
SP	Sociálna poisťovňa
ŠR	štátny rozpočet
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚIPŠ	Ústav informácií a prognóz školstva
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
AU BB	Akadémia umení Banská Bystrica
EU BA	Ekonomická univerzita v Bratislave
PU	Prešovská univerzita v Prešove
TnUAD	Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne
UK BA	Univerzita Komenského v Bratislave
UKF	Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
UPJŠ	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
UCM	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
VŠMU	Vysoká škola múzických umení v Bratislave
ŽU	Žilinská univerzita v Žiline

Súhrnná správa o výsledku kontroly

Zhrnutie

Kontrolná akcia bola zameraná na problematiku vývoja počtu študujúcich na vysokých školách vo väzbe na dotácie zo štátneho rozpočtu a uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce na základe aktivít ministerstva a vysokých škôl, ako aj disponibilných štatistických údajov.

Cieľom kontroly bolo

- a) zistiť účinnosť vynakladania finančných prostriedkov štátu na úspešnosť štúdiá a uplatnenie absolventov na trhu práce vo vyštudovanom odbore,
- b) ako slúžia poskytnuté finančné prostriedky na dosiahnutie stanovených cieľov na zabezpečenie fungovania školy,
- c) koľko uchádzačov sa umiestni na trhu práce do 3 mesiacov, koľko do 6 mesiacov, koľko do 1 roka,
- d) spokojnosť študentov s kvalitou vzdelávacieho procesu,
- e) záujem subjektov trhu práce o výchovu a motiváciu budúcich kvalifikovaných pracovníkov v radoch študentov.

Predmetom kontroly bola analýza financovania vysokoškolského vzdelávania (ďalej len „VŠ vzdelávanie“); zhodnotenie hospodárnosti čerpania verejných finančných prostriedkov na programy VŠ vzdelávania pri realizácii programov vedy a výskumu; vyhodnotenie dlhodobého zámeru vo vzdelávacej, výskumnej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti pre oblasť vysokých škôl.

Kontrola bola vykonaná na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „ministerstvo“ alebo „MŠVVaŠ SR“) a v 10 vybraných verejných vysokých školách (ďalej len „VVS“) za kontrolované obdobie rokov 2010 až 2012 a súvisiace obdobie v nadväznosti na získané informácie o kontrolovaných subjektoch. V súvislosti so štatistickým vyhodnocovaním boli pre dosiahnutie účelu kontroly a objektívne zhodnotenie preverovaných skutočností použité údaje aj z rokov 2008 a 2009, až po rok 2003.

Financovanie vysokých škôl sa realizuje v zmysle zákona o vysokých školách z roku 2002, ktorý ku dňu kontroly bol menený a upravovaný 29 novelami, čo spôsobuje nestálosť tohto systému.

V súčasnosti trh práce ponúka nie viac ako tisíc pracovných miest pre vysokoškolsky vzdelaných ľudí, ktorých bolo v 2. štvrtroku 2013 nezamestnaných viac ako 27 000. Tento nepomer sa premietá do prebytku absolventov na trhu práce a verejné vysoké školstvo, financované zo štátneho rozpočtu, bez ďalšej analýzy potrieb trhu práce produkuje nových uchádzačov o zamestnanie.

Z analýzy zistení z kontrolovaných subjektov vyplýva, že

- a) v akademických rokoch 2010/2011 a 2011/2012 na trh práce v SR nevstúpilo 6 359 absolventov (15,3 %), čím pri priemernej hodnote normatívnych nákladov na absolventa VŠ 8 750 eur (1 750 eur/rok x 5) je krátkodobá neefektívnosť vynaložených prostriedkov zo ŠR vo výške 55 570 000 eur;
z vyhodnotenia dotazníka zverejneného na web stránke NKÚ SR vyplynulo, že vo vyštudovanom odbore sa uplatnilo 48,9 % respondentov, odpoveďou nie, ale využíva získané vedomosti z odboru odpovedalo 15,4 %, t.j. viac ako 60 % absolventov zúročuje odborné VŠ vzdelanie;

Napr.: Analýza uplatnenia absolventov denného štúdia VVŠ podľa študijných programov v danom roku ktorý ukončil najvyšší počet študentov 1. a 2. stupňa poukázala na problém nízkej miery zamestnaných absolventov v študijných programoch Filozofickej fakulty a Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva pohybujúcej sa na úrovni 55 %.

Tiež bolo zistené, že na trvalý pracovný pomer bolo zamestnaných 26,3 % absolventov;

- b) poskytovanie dotácií je postavené na počte študentov a ostatné kritéria sú voči tomu marginálne. Zmenou formy financovania po roku 2002 sa VVŠ postupne dostávali vo svojom hospodárení zo záporného hospodárenia a v súčasnosti len 5 z 20 VVŠ vykazujú stratu v hospodárení (z kontrolovaných len AU BB). Na všetkých kontrolovaných VVŠ bolo zistené, že dotácie na príslušný rok nedočerpávajú v rozsahu 10-20 %, ktoré prechádzajú do nasledujúceho roka; metodika systému financovania má definovaný koeficient uplatniteľnosti absolventov, avšak nezohľadňuje ho dostatočnou váhou;
- c) bolo zistené, že pre určenie koeficientu uplatniteľnosti absolventa boli použité údaje o nezamestnanosti absolventov odlišné ako zistené kontrolou. NKU SR preveroval celkom 42 210 absolventov 1. a 2. stupňa a spojeného 1. a 2. stupňa VŠ vzdelávania v 870 študijných programoch na 10 verejných vysokých školách za akademický rok 2010/2011 a 2011/2012. Napr. podiel celkových nezamestnaných absolventov za rovnaké obdobie bol podľa metodiky rozpisu 2,7 %, podľa zistenia kontroly bol podiel 15,3 %;
- d) podľa vyhodnotenia odpovedí z dotazníka z 1 298 respondentov na otázku *Ako by ste ohodnotili kvalitu vzdelania poskytovaného VŠ, ktorú ste vyštudovali? (s ohľadom na potreby pri uplatnení vedomostí v praxi)* odpovedalo veľmi dobre a dobre 72,8 % respondentov nie veľmi dobre 20,1 % respondentov, zle a neodpovedalo 7,1 %; Uplatňovanie sa na trhu práce podľa doby: do 3 mesiacov 20 %, do 6 mesiacov 70 %, spolu nad 3 mesiace do 80 %. Dlhodobu nezamestnaných absolventov nad 12 mesiacov bolo evidovaných 3,2 – 4,3 % absolventov (zdroje: ÚPSVaR, ÚIPŠ, ŠÚ SR), na dotazník NKÚ SR odpovedalo 19,3 % respondentov, že sú nezamestnaní viac ako 12 mesiacov;
- e) relevantné údaje sa podarilo získať z dotazníka z odpovedí na otázku: *Keby ste mali možnosť znova sa rozhodnúť, išli by ste študovať ten istý študijný odbor?* z 1 298 respondentov odpovedalo áno 52,5 % respondentov, nie odpovedalo 33,4 %. Ostatní neodpovedali, alebo nevedeli;
- f) záujem zamestnávateľov, subjektov trhu práce, je v nemalej miere viazaný okrem ich potrieb a iných faktorov aj na aktivitu vzdelávacej inštitúcie na prezentovaní, ponuke svojich absolventov. Prístup kontrolovaných VVŠ bol kontrolou zistený ako značne odlišný. Kým niektoré školy ani nedeklarujú spoluprácu so zamestnávateľskými zväzmi (napr. UK BA), tak na druhej strane iným sa darilo v spolupráci s praxou pripravovať študentov pre vstup na trh práce (napr. ŽU ZA). Medzi potrebami trhu práce a produkciou absolventov je nedostatočná korelácia, s nadprodukciou neuplatniteľných absolventov vo vyštudovanom odbore. Poskytnuté údaje zo Sociálnej poisťovne potvrdili, že časť absolventov sa uplatnila v iných odboroch alebo u iných zamestnávateľoch, než boli ich pôvodne vyštudované odbory.

Na úrovni dotácií zo štátneho rozpočtu neboli ministerstvom stanovené vyčísliteľné ciele z hľadiska začlenenia sa absolventov na trhu práce. Súčasný mechanizmus prerozdeľovania finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre jednotlivé verejné vysoké školy je len čiastočne podmienený úspešnosťou uplatnenia sa absolventov na trhu práce.

Výsledky ukázali, že vo väčšine prípadov tam, kde bol vysoký počet študentov na jedného VŠ učiteľa, bol aj vyšší podiel nezamestnaných študentov na tohto učiteľa.

Na základe výsledkov kontrolnej akcie NKÚ SR predložil MŠVVaŠ SR a kontrolovaným verejným vysokým školám odporúčania na riešenie zistených nedostatkov. Odporúčania majú legislatívny charakter pre oblasť financovania VŠ vzdelávania, efektívneho nastavenia monitoringu potrieb trhu práce v SR ako aj prehodnotenie cieľov VŠ vzdelávania v rámci programového rozpočtovania.

1. Úvod

Každoročne ukončia vysokoškolské vzdelávanie desaťtisíce absolventov, ktorí hľadajú uplatnenie na trhu práce¹. Na verejných vysokých školách a súkromných vysokých školách v posledných piatich rokoch počet študentov osciluje na úrovni 200 tis. a ukončuje štúdium cca 70 tis. absolventov. Nepomer medzi cca 70 tis. každoročných absolventov a ponukou trhu práce, ktorý v súčasnosti ponúka menej ako tisíc pracovných miest pre vysokoškolsky vzdelaných ľudí, ktorých bolo v 2. štvrtroku 2013 nezamestnaných viac ako 27 000 sa premieta do prebytku absolventov na trhu práce a verejné vysoké školstvo, financované zo štátneho rozpočtu, bez ďalšej analýzy potrieb trhu práce produkuje nových uchádzačov o zamestnanie.

Kontrolná akcia bola vykonaná na základe plánu kontrolnej činnosti na rok 2013.

Účelom kontrolnej akcie bolo zhodnotiť efektívnosť a účinnosť vynakladania prostriedkov štátneho rozpočtu, ktoré ministerstvo poskytlo vybraným vysokým školám na poskytovanie vysokoškolského vzdelania prvého a druhého stupňa v dennej forme z hľadiska uplatnenia absolventov na trhu práce. Preveriť a analyzovať vybrané ukazovatele hospodárenia vybraných vysokých škôl a vybrané ukazovatele študijného a učebného procesu.

Predmetom kontroly bola analýza financovania vysokoškolského vzdelávania; zhodnotenie hospodárnosti čerpania verejných finančných prostriedkov na programy VŠ vzdelávania pri realizácii programov vedy a výskumu; vyhodnotenie dlhodobého zámeru vo vzdelávacej, výskumnej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti pre oblasť vysokých škôl.

Kritériom výberu kontrolovaných subjektov boli všeobecne známe poznatky, informácie o slabom uplatnení absolventov študijných odborov zameraných na spoločenské a humanitné vedy, pedagogiku, technické vedy, sociálnu prácu či masmediálnu komunikáciu. Výber vzorky bol orientovaný na VVŠ s rovnakými, resp. obdobnými študijnými programami.

Zdrojom informácií, na základe ktorých bola táto správa vypracovaná boli

- protokol o výsledku kontroly, vykonanej na MŠVVaŠ SR,
- protokoly/záznamy o výsledku kontroly NKÚ SR z 10 vybraných VVŠ,
- údaje Štatistického úradu SR,
- údaje Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny,
- údaje Ústavu informácií a prognóz školstva

Kontrolou bolo zistené:

2. Analýza financovania vysokoškolského vzdelávania

Hlavným zdrojom financovania verejnej vysokej školy v zmysle zákona o vysokých školách sú dotácie zo štátneho rozpočtu v rámci programu 077 - Vysokoškolské vzdelávanie a veda, sociálna podpora študentov vysokých škôl, na základe metodiky tak, ako to stanovuje zákon².

Finančná podpora pozostáva z dotácie na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov, dotácie na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť, dotácie na rozvoj vysokej školy a dotácie na sociálnu podporu. Možnosť získania financií aj z iných zdrojov poskytla transformácia zo štátnych rozpočtových organizácií na verejné vysoké školy.

¹ V texte správy sa týmto myslí trh práce v Slovenskej republike

² zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov

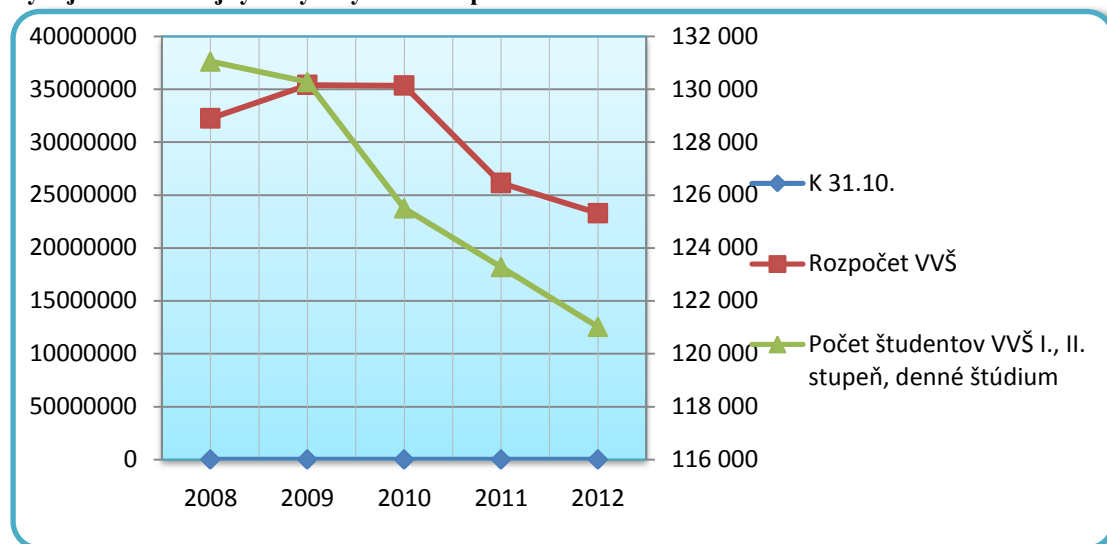
Rozpisy rozpočtov každoročne podliehali zmenám a úpravám niektorých princípov v metodike na príslušný rok. Kým v roku 2007 sa základné princípy rozpisu rozpočtu oproti predchádzajúcim rokom zásadne nemenili, pre rok 2008 v rozpise finančných prostriedkov bola do princípov metodiky zabudovaná potreba zvyšovania kvality vzdelávacieho procesu na VVŠ. V rokoch 2009 a 2010 boli ďalšie úpravy so zvýšeným dôrazom na kvalitu vzdelávania.

Napriek zmene metodiky, v snahe prejsť od financovania podľa počtu študentov k zdôrazneniu kvality vzdelávacieho procesu, vedecko-výskumnej činnosti vysokej školy, ako aj uplatneniu absolventov na trhu práce, stále má počet študentov študujúcich na VVŠ najväčší vplyv na výšku poskytovanej dotácie z verejných finančných zdrojov.

Uplynulých päť rokov vo financovaní vysokoškolského vzdelávania bolo poznačených výraznými turbulenciami aj vo finančných objemoch. Do roku 2009, kedy bol rozpočet v podprograme 077 11 najvyšší, k roku 2012 klesol na 92,90 % dotácie roku 2009:

Vývoj dotácií verejných vysokých škôl a počtu študentov

Graf č. 1



Systém poskytovania dotácie bol realizovaný zhora a zložito. Forma koeficientov vytvárala síce rovnomerné podmienky pre jednotlivé vysoké školy, akreditované odbory, na druhej strane však nezohľadňovala skutočné potreby školy, dané jej reálnymi optimalizovanými potrebami v závislosti od podmienok výučby.

Napriek tomu, že koeficienty metodiky pre výpočet výšky poskytnutej dotácie počítali i s počtom študentov na VVŠ aj ich uplatnením na trhu práce, vzájomná previazanosť koeficientov neumožňovala jednoznačne oddeliť skutočné náklady potrebné na chod školy (nezávisle na počte študentov školy) od nákladov, ktoré boli vyvolané ako variabilné počtom študentov školy.

Ďalšou dôležitou skutočnosťou bol spôsob poskytnutia dotácie. Dotácie sú poskytované formou rozdelenia finančných prostriedkov na jednotlivé programy. V tejto súvislosti je nutné konštatovať, že jediným merateľným ukazovateľom, ktorý je vecne a obsahovo možné zdokladovať, je finančné plnenie rozpočtu. Nakoľko samotné programové plnenie nebolo z úrovne dotovaného subjektu (VVŠ) vyhodnocované, ani poskytovateľ dotácie (ministerstvo) nevyžadoval vyhodnocovanie programového plánovania, nebolo možné objektívne posúdiť stav plnenia iných merateľných ukazovateľov ako mimo finančného plnenia.

Na úrovni dotácii zo štátneho rozpočtu neboli ministerstvom stanovené vyčísľiteľné ciele z hľadiska začlenenia sa absolventov na trhu práce. Súčasný mechanizmus prerozdeľovania finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre jednotlivé verejné vysoké školy je len čiastočne podmienený úspešnosťou uplatnenia sa absolventov na trhu práce.

Samotná dotácia predstavuje len cca 70 % celkových nákladov univerzity potrebných na chod, núti univerzity hľadať ďalšie zdroje pre zabezpečenie vzdelania. Získavanie takýchto zdrojov sa často mení na podnikateľskú činnosť, ktorá nevedie k zlepšovaniu pripravenosti študentov. Skutočnosť, že štát nevie definovať potreby prípravy študentov a absolventov cez poskytnutú dotáciu, ich určenie potom zostáva len na univerzite. Od toho sa vyvíja i príprava študentov.

Táto právomoc VVŠ je daná zákonom, ale míňa sa účinok vynaložených finančných prostriedkov rozpočtu, a to v spätnom využití absolventov v praxi na trhu práce. Zistené skutočnosti v uplatnení absolventov v niektorých študijných odboroch uvedené v tejto správe, potvrdzujú potrebu väčšieho priblíženia poskytnutej dotácie na vzdelanie podľa skutočných potrieb trhu práce. V opačnom prípade sa tak väčšina odborov všeobecného vzdelania (filozofické, učiteľské, pre štátnu správu, a pod...) stáva prípravou absolventov na kvalitatívne odbornej úrovni, ale ich uplatnenie je často mimo najmä vyštudovaný odbor a mimo slovenského trhu práce a pod. Uplatnenie na trhu v náročných študijných odboroch (napr. matematické, lekárske, IT odbory ..) je dané do veľkej miery i počtom absolventov, ktorých je trh práce schopný využiť a ihneď po skončení štúdia i absorbovať. Tento počet do istej miery sa reguluje i náročnosťou štúdia.

Ďalej bola skúmaná parciálna závislosť medzi počtom nezamestnaných absolventov, počtom študentov, vysokoškolských učiteľov a rozpisom bežných výdavkov na fakulty k univerzite celkom a v absolútnych počtoch počet študentov, študentov denného štúdia a počet nezamestnaných študentov na jedného vysokoškolského učiteľa. Na kvalitu výučbového procesu vplýva aj pracovné vyťaženie pedagógov. Novela zákona o vysokých školách od 01.01.2013 upravila pracovné pomery vysokoškolských učiteľov a obmedzila ich najviac na tri pracovné pomery, z toho len jeden na plný úväzok.

Výsledky ukázali, že vo väčšine prípadov tam, kde bol vysoký počet študentov na jedného VŠ učiteľa, bol aj vyšší podiel nezamestnaných študentov na tohto učiteľa. Zo zisteného vzťahu vyplýva, že počet nezamestnaných, a tým aj kvalita ich vzdelania, môžu byť závislé aj od počtu VŠ pracovníkov na jednotlivých fakultách, aj keď vzhľadom k neexistencii plánovania počtu študentov na základe potrieb domáceho trhu práce, ani vysoká odborná pripravenosť absolventov nemusí byť zárukou uplatnenia na trhu práce SR vo svojom odbore.

Závislosť medzi pomerom študentov, učiteľov, nezamestnaných absolventov a rozpísaných bežných výdavkov podľa fakúlt, nevykázala prvky lineárnej závislosti a nebolo možné globálne určiť, pretože pri porovnateľných hladinách hodnôt jednotlivých ukazovateľov bol počet nezamestnaných diametrálne odlišný. To znamená, že okrem faktorov, ktoré boli uvažované ako smerodajné pri ovplyvňovaní zamestnanosti absolventov, najväčšou mierou a nezávisle, pôsobil trh práce SR a jeho penetrácia absolventmi vysokých škôl a čiastočne mohol byť tento stav spôsobený počtom VŠ učiteľov pôsobiacich na jednotlivých fakultách.

V tejto súvislosti je nutné konštatovať, že ani štatistické sumáre o zamestnanosti nedávajú vždy objektívny prehľad o skutočnom odbornom uplatnení sa absolventov v praxi. Získanie zamestnania, a tým i neevidovanie absolventov v databáze nezamestnaných neznamenal, že sa všetci uplatnili v odbore, ktorý študovali. Naopak poskytnuté údaje

zo Sociálnej poisťovne potvrdili, že časť absolventov sa uplatnila v iných odboroch alebo u iných zamestnávateľoch než boli ich pôvodne vyštudované odbory.

Rešpektujúc autonómiu verejných vysokých škôl pre poskytovanie vzdelania bude potrebné v dotačnej politike štátu vytvoriť regulačný mechanizmus tak, aby poskytovanie dotácie bolo na princípe, čo potrebuje trh práce a čo sa na ňom uplatní.

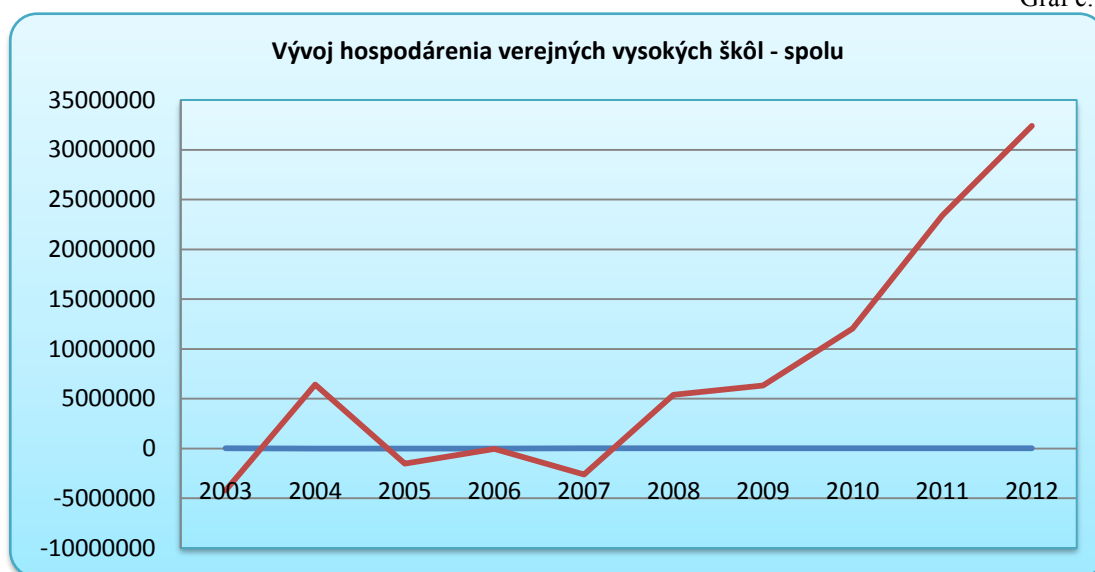
3. Hospodárnosť čerpania verejných finančných prostriedkov na programy VŠ

Verejné vysoké školy dotáciami zo štátneho rozpočtu v programe 077 vo vzťahu k dosiahnutým výsledkom hospodárenia v priebehu sledovaného obdobia, do ktorého si VVŠ priniesli nerozdelenú stratu z minulých období, resp. vytvárali v sledovanom období, túto stratu znižovali zlepšeným hospodárskym výsledkom z hlavnej činnosti, alebo podnikateľskej činnosti, prípadne oboch.

Kladný hospodársky výsledok však dosahovali v podstatnej miere v hlavnej činnosti, krytej dotáciou zo štátneho rozpočtu.

Charakteristický je rast kladného hospodárskeho výsledku od roku, kedy boli pravidlá hospodárenia legislatívne upravené s dôrazom na otvorenosť, flexibilitu a kvalitu študijného procesu:

Graf č. 2



Zmenami metodiky financovania sa predpokladal pozitívny dopad na hospodárenie verejných vysokých škôl, ktorým sa vytvorila možnosť na získanie ďalších finančných prostriedkov. Kým v roku 2003 dosiahlo záporný hospodársky výsledok 13 z 19 VVŠ, v roku 2008 skončilo hospodárenie so záporným hospodárskym výsledkom 8 z 20 VVŠ a ku 31.12.2012 len 5 VVŠ z 20 nedosiahlo kladný hospodársky výsledok.

NKÚ SR v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že dotácie zo štátneho rozpočtu sú hlavným zdrojom financovania verejných VŠ a povinnosť spravovania verejných finančných prostriedkov v programovej štruktúre, vrátane monitorovania a hodnotenia vyplýva zo zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy³.

³ Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Pri poskytovaní dotácie z verejných prostriedkov formou zmluvy ministerstvo, ako správca kapitoly v tejto súvislosti nepožadovalo od VVŠ monitorovanie a hodnotenie výkonnosti vecného a finančného plnenia programovej štruktúry, cieľov a merateľných ukazovateľov v rozpore s pravidlami rozpočtového hospodárenia.

Podľa monitoringu plnenia cieľov a merateľných ukazovateľov indikátorov programového rozpočtovania niektoré ciele s merateľnými ukazovateľmi boli nesplniteľné, ako napr. dosiahnuť, aby do konca roka 2012 bol počet nezamestnaných absolventov vysokých škôl pod hranicou 0,5 % z počtu nezamestnaných. ÚPSVaR v máji 2013 evidoval pri celkovom stave disponibilných uchádzačov o zamestnanie 1,4 % podiel absolventov vysokých škôl.

Taktiež ciele v podiele novoprijatých študentov a podiel absolventov vysokoškolského štúdia vo veku 20 až 29 rokov nie sú z hľadiska ministerstva dostatočne ovplyvniteľné, lebo verejné vysoké školy majú výhradné právo prijímať uchádzačov o vysokoškolské vzdelávanie.

V súvislosti s nepriaznivým trendom na trhu práce, je potrebné prehodnotiť tieto ciele, ktorými sú pripravovaní na trh práce uchádzači o zamestnanie v ťažko uplatniteľných študijných odboroch VŠ štúdia. Niektoré ciele v programe VŠ vzdelávania sú pre ekonomický, hospodársky a sociálny vývoj evidentne nesplniteľné a pravdepodobne aj zbytočné.

4. Zhodnotenie realizácie Dlhodobého zámeru ministerstva

Ministerstvo v roku 2010 vypracovalo „Dlhodobý zámer vo vzdelávacej, výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti pre oblasť vysokých škôl do roku 2014, ktorý bol schválený vládou ktorá uznesením uložila ministerstvu zabezpečenie realizácie cieľov, vypracovávať každoročne priebežnú správu o plnení úloh a každoročné predkladanie aktualizácie dlhodobého zámeru.

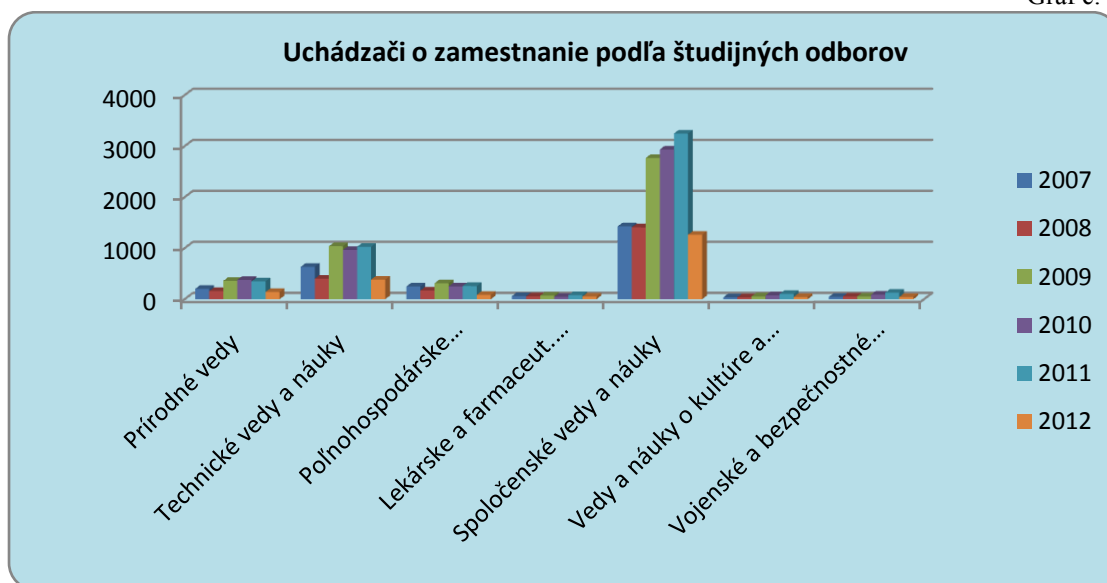
Zabezpečenie realizácie cieľov dlhodobého zámeru ministerstva, priebežné správy o plnení a aktualizáciu dlhodobého zámeru ministerstvo nerealizovalo, nakoľko po parlamentných voľbách v júni 2010 uznesením vlády SR boli úlohy na realizáciu dlhodobého zámeru, informovať o plnení a aktualizáciu, zrušené.

Zároveň ale neboli zadefinované ani konkrétne opatrenia na zabezpečenie realizácie cieľov vysokoškolského vzdelávania a nebola vykonaná plánovaná komplexná novelizácia zákona o vysokých školách. V tejto oblasti v kontrolovanom období rokov 2010-2012 ministerstvo neprispelo významným strategickým dokumentom k podpore vysokoškolského vzdelávania. Po zmene zákona o vysokých školách v roku 2002 a vstupom súkromných vysokých škôl vývoj v ich zakladaní a náraste počtu študentov na nich bol dynamický a kým v akademickom roku 2003/2004 študovalo na verejných vysokých školách celkom 142 253 študentov, na súkromných vysokých školách celkom 1 348 študentov, v akademickom roku 2012/2013 študovalo na verejných vysokých školách celkom 155 010 študentov, na súkromných vysokých školách celkom 35 147 študentov.

Zvyšovanie počtu študentov prinieslo postupne väčšie počty absolventov vysokých škôl prichádzajúcich na trh práce, ktorý neposkytol možností uplatnenia aj ako dôsledok nepriaznivého ekonomického a hospodárskeho vývoja v Európskej únii. Táto skutočnosť sa premietla do sťaženej uplatnenia absolventov VŠ v praxi. Za obdobie rokov 2007-2012 bol vývoj absolventov VŠ podľa jednotlivých študijných odborov, ako uchádzačov

o zamestnanie nepriaznivý predovšetkým pre Spoločenské vedy a náuky a Technické vedy a náuky a v ďalšom pre Poľnohospodárske lesnícke a veterinárne vedy a Prírodné vedy:

Graf č. 3



Počty absolventov v študijných odboroch spoločenských vied, náuk a služieb (60 % a viac) predstavujú vysoký podiel z hľadiska zamestnanosti v rizikových odvetviach, keďže aj uchádzači o zamestnanie predstavujú obdobný podiel týchto absolventov.

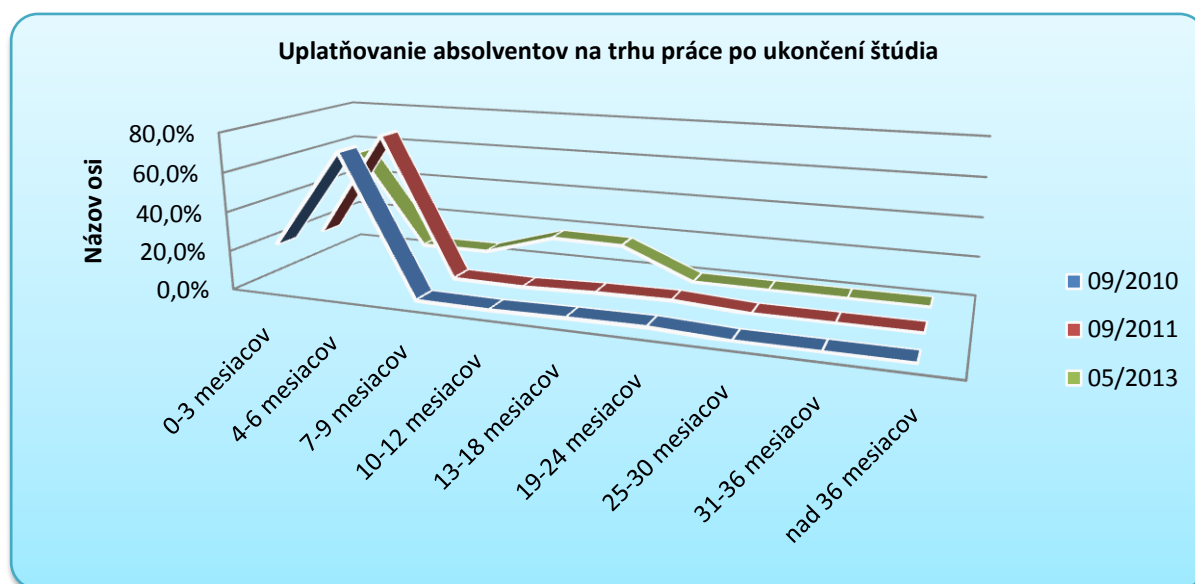
Pre sledované obdobie je charakteristické, že podiel UoZ v máji bol nižší ako v septembri, kedy prišli na trh práce noví absolventi. Vystihuje to aj porovnanie počtu UoZ z verejných vysokých škôl v septembri 2010, 2011 a máji 2013 podľa dĺžky trvania nezamestnanosti (príloha - Tabuľka 4, Graf č.4).

Tabuľka 4

	spolu VVŠ			podiel na celku		
	09/2010	09/2011	05/2013	09/2010	09/2011	05/2013
0-3 mesiacov	1352	1219	2571	22,6%	19,9%	55,8%
4-6 mesiacov	4307	4526	259	72,1%	73,9%	5,6%
7-9 mesiacov	71	72	260	1,2%	1,2%	5,6%
10-12 mesiacov	48	45	767	0,8%	0,7%	16,7%
13-18 mesiacov	86	119	739	1,4%	1,9%	16,0%
19-24 mesiacov	105	145	10	1,8%	2,4%	0,2%
25-30 mesiacov	1	2	0	0,0%	0,0%	0,0%
31-36 mesiacov	1	0	0	0,0%	0,0%	0,0%
nad 36 mesiacov	0	0	0	0,0%	0,0%	0,0%
spolu nad 3 mesiace	4619	4909	2035	77,4%	80,1%	44,2%
Dĺžka evidencie	5971	6128	4606	100,0%	100,0%	100,0%

(Zdroj: UPSVaR)

Graf č. 4



Aj napriek tomu, podľa vývoja podaných prihlášok na štúdium je zrejmé, že v uplynulých rokoch narástol záujem o štúdium spoločenských vied.

5. Verejné vysoké školy

V rámci kontrolnej akcie, vykonávanej na 10 verejných vysokých školách za akademický rok 2010/2011 a 2011/2012, bolo podľa predložených dát z Centrálného registra študentov 42 410 záznamov o absolventoch 1. a 2. stupňa a spojeného 1. a 2. stupňa VŠ vzdelávania v 870 študijných programoch.

Údaje boli vyhodnotené na základe získaných údajov o absolventoch denného štúdia zo Sociálnej poisťovne o vzniku poistenia po ukončení štúdia.

Bolo zistené, že z celej vzorky nemalo poistný vzťah so SP spolu 6 359 absolventov všetkých študijných odborov a 45 absolventov bolo dobrovoľne poistených na dôchodkové poistenie, 32 na nemocenské poistenie a 66 na poistenie v nezamestnanosti. To znamená, že z uvedených akademických rokov na trh práce v SR nevstúpilo 15,3 % absolventov, čo vyhodnotením účinnosti vynakladania finančných prostriedkov štátu na úspešnosť štúdia a uplatnenie absolventov na trhu práce vo vyštudovanom odbore v tejto súvislosti je nepriaznivé.

Orientačným prepočtom pri priemernej hodnote normatívnych nákladov na absolventa VŠ 8 750 eur (1 750 eur/rok x 5) je krátkodobá neefektívnosť vynaložených prostriedkov zo štátneho rozpočtu (ŠR) na absolventov, ktorí nevstúpili na trh práce vo výške 55 570 000 eur.

Z uvedeného vyplýva, že prostriedky štátneho rozpočtu vložené do VŠ vzdelávania naspäť štátu nie sú vrátené, či už vyššou pridanou hodnotou odovzdanej práce vysokokvalifikovaného pracovníka, alebo formou odvedenej dane z príjmu a poistných odvodov.

V prípadoch, keď absolvent školy nenájde uplatnenie na trhu práce, prostriedky štátneho rozpočtu vynaložené na poskytnutie VŠ vzdelania nie sú využité dostatočne efektívne v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Verejné vysoké školstvo má vytvárať podmienky na zabezpečenie potrieb najmä slovenského trhu práce vysokokvalifikovanými ľuďmi. Zabezpečovanie VŠ vzdelávania, je definované metodikou potreby finančných prostriedkov zo ŠR formou dotácie VVŠ na akreditované študijné odbory, ale tieto zdroje nie sú premietnuté a definované aj k potrebám trhu práce na absolventov týchto študijných odborov.

Do tvorby nových, či inovácie existujúcich študijných programov ministerstvo nezasahuje, nakoľko je výhradnou samosprávnou pôsobnosťou vysokých škôl. VVŠ vnímajú vysokoškolské vzdelávanie a nové študijne odbory ako reflektujúce potreby a požiadavky praxe a trhu práce na regionálnej, národnej a európskej úrovni, napriek tomu, že ukazovatele zamestnanosti a zamestnatelnosti absolventov majú opačný vývoj.

Bolo zistené, že všeobecným javom u všetkých kontrolovaných VVŠ bola skutočnosť, že absolventi uzatvárali poistný vzťah v najväčšom rozsahu do 6 mesiacov od ukončenia štúdia. Nižšia miera vstupu na trh práce do 3 mesiacov od ukončenia štúdia môže súvisieť s hľadaním uplatnenia (pokiaľ už nie sú zamestnaní), alebo využitie letných mesiacov na oddychové aktivity.

Z hľadiska účinnosti použitia finančných prostriedkov je dôležité, aby VVŠ poskytovala VŠ štúdium v takých odboroch, ktoré sú žiadané na trhu práce a ktoré by umožnili absolventom zamestnať sa bez výraznejších problémov.

Kontrolné zistenia poukazujú, že prostriedky štátneho rozpočtu poskytované vysokým školám nemajú za následok ich najefektívnejšie využitie.

5.1 Akadémia umení Banská Bystrica

Priemerné výdavky na vzdelávanie jedného študenta AU BB boli v roku 2010 v sume 4 844,48 EUR, v roku 2011 boli v sume 5 531,34 EUR a v roku 2012 v sume 5 646,47 EUR.

AU BB nesledovala výdavky na vzdelávanie jedného študenta podľa študijných odborov.

Na jedného pedagogického zamestnanca AU BB v každom roku kontrolovaného obdobia pripadalo v priemere 5 študentov, čo bolo determinované charakterom AU BB.

Analýzou uplatňovania sa absolventov na trhu práce bolo zistené, že najviac, až 38,7 % absolventov našlo uplatnenie do troch mesiacov po ukončení štúdia, do jedného roka podľa údajov SP 75,6 % v tom až v 85,8 % na základe pracovnej zmluvy.

5.2 Ekonomická univerzita v Bratislave

Bolo zistené, že s rôznou intenzitou v medziobdobí rokov 2009 až 2012 záujem o štúdium na Ekonomickej univerzite klesol o 30 %. Z hľadiska uplatnenia absolventov na trhu práce z celkového počtu absolventov v sledovaných akademických rokoch uzavrelo pracovný pomer do 3 mesiacov 48,4 % absolventov. Poistný vzťah v Sociálnej poisťovni nemalo v roku 2012 uzavreté 14,4% absolventov, čo bolo o 6,4% viac ako v 2011.

Kontrolou pracovných úväzkov pedagogických zamestnancov bolo zistené, že 79 učiteľov malo úväzok na inej vysokej škole. Dosiahli 56,6% priemernú výšku externého úväzku. Z nich 12 učiteľov malo 100% externý úväzok a tiež 100% na univerzite. V priebehu kontroly kontrolovaný subjekt uviedol pracovné úväzky do súladu so zákonom o VŠ.

5.3 Prešovská univerzita v Prešove

Uplatniteľnosť absolventov Prešovskej univerzity denného štúdia prvého a druhého stupňa na trhu práce za sledované obdobie do troch mesiacov od ukončenia štúdia sa pohybovala v rozsahu 33,10 % v roku 2011a 30,44 % v roku 2012.

V roku 2011 bola viac ako 50 % uplatniteľnosť absolventov do troch mesiacov od ukončenia štúdia na Pedagogickej fakulte a Fakulte zdravotníckych odborov a najnižšia na Fakulte športu. V roku 2012 bola najlepšia uplatniteľnosť absolventov do troch mesiacov na Fakulte športu a najnižšia na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte.

Percentuálny podiel neevidovaných absolventov univerzity v Sociálnej poisťovni bol v roku 2012 na úrovni 27,39 %, kým v roku 2011 bol na úrovni 15,71 %.

Na pedagogického zamestnanca pripadalo v kontrolovanom období s postupným rastom 13,7 – 14,4 študentov dennej formy štúdia. Na jedného nepedagogického zamestnanca pripadalo cca 15 študentov.

Preverením úväzkov profesorov univerzity bolo zistené, že 11 profesori mali ďalšie úväzky na iných VVŠ, pričom najvyšší úväzok bol 280,44 % na piatich VŠ.

Aktivity univerzity na zvýšenie uplatnenia absolventov v praxi spočívali v spolupráci so sprostredkovateľmi pracovných ponúk, zahraničných stážach pre študentov, katechetickú praxi, pedagogickej praxi.

5.4 Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne

Priemerná hodnota dotácie na študenta univerzity, ako podiel celkovej dotácie k počtu študentov denného štúdia 1. a 2. Stupňa, sa v priebehu kontrolovaného obdobia výrazne menila v dôsledku úbytku študentov pri zachovaní výšky dotácie. Kým v rokoch 2010, 2011 pripadala na jedného študenta dotácia na úrovni 2 750 eur, v roku 2012 to bolo 3 235 eur.

V TnUAD podiel miezd na celkových výdavkoch bol na úrovni 60 % a vývoj miezd vysokoškolských učiteľov (profesorov, docentov a asistentov) mal v kontrolovanom období klesajúci charakter, čo bolo ovplyvnené úbytkom počtu vysokoškolských učiteľov v jednotlivých rokoch kontrolovaného obdobia z titulu nezáujmu o štúdium študijných odborov na univerzite.

Univerzita mala každoročne nevyčerpané zostatky dotácií. Poskytovateľ dotácie, ministerstvo nepožiadalo univerzitu o vrátenie finančných prostriedkov, zostatky jednotlivých finančných prostriedkov boli prevedené na zostatkový účet nasledujúceho rozpočtového roka. Spolu za tri roky to bolo 922 428,37 eur.

Náklady na vzdelávanie jedného študenta podľa jednotlivých fakúlt univerzita v účtovníctve nesleduje a prepočet fixných nákladov za energie podľa počtu študentov jednotlivých fakúlt nebolo možné vyčísliť náklady na vzdelávanie jedného študenta podľa jednotlivých študijných odborov, nakoľko univerzita nesleduje uvedené náklady.

NKÚ SR tieto údaje získal na základe čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých zložiek nákladov, pričom bolo zistené, že priemerné náklady na vzdelávanie jedného študenta v kontrolovanom období sa pohybovali vzostupne od 1 800 eur po 2180 eur. Najnižšie priemerné náklady na výučbu boli na Fakulte sociálno-ekonomických vzťahov (1 445 eur), najvyššie na Fakulte priemyselných technológií (3051 eur).

Vo vzťahu k nákladom na štúdium bola úspešnosť ukončenia štúdia v jeho štandardnej dĺžke a pohybovala sa do úrovne 60 % u študentov 1. stupňa VŠ denného štúdia a priemerne 91 % študentov 2. stupňa VŠ denného štúdia.

TnUAD v sledovanom období nevykonávala aktivity na získanie informácií k uplatňovaniu jej absolventov v praxi resp. k uplatňovaniu absolventov v jednotlivých študijných programoch.

Na základe údajov z centrálného registra študentov o absolventoch 1. a 2. stupňa TnUAD v rokoch 2011 a 2012 a na základe údajov zo Sociálnej poisťovne bolo zistené, že z celkového počtu absolventov 1. a 2. stupňa v roku 2011 evidovaných v centrálnom registri študentov bolo podľa údajov zo SP registrovaných v kategórii zamestnanec 89,09 % absolventov. SP neevidovala žiadny údaj o 11,73 % absolventoch.

V roku 2012 bolo registrovaných 64,57 % absolventov v kategórii zamestnanec, žiadny údaj neevidovala SP o 19,18 % absolventoch.

Prostredníctvom registra zamestnancov bolo zistené, že v aktuálnom období bolo na univerzite 41 pedagogických zamestnancov, ktorí mali dva a viac pracovných úväzkov, z toho 25 pedagógov malo viac ako 200 % úväzkov.

Na jedného vysokoškolského učiteľa pripadalo priemerne 14,5 študentov, na jedného nepedagogického zamestnanca 15,7 študenta.

5.5 Univerzita Komenského v Bratislave

V oblasti uplatnenia absolventov na trhu práce a vo vzťahu k tvorbe rozpočtu na nasledujúci rok bolo zistené, že údaje používané pre výpočet nároku univerzity na výšku dotácie ohľadne nezamestnanosti absolventov a údaje získané zo zdrojov UPSVAR boli rozdielne. Tento fakt mal za následok inú výšku koeficientu pre prepočet nároku na dotáciu. Na výpočet nároku pre roky 2011 a 2012 boli použité neaktuálne a neúplne údaje, čo nezabezpečovalo reálnu potrebu finančných prostriedkov na fungovanie VŠ, ale len štatisticky vypočítanú hodnotu navrhovaného rozpočtu. Z úrovne UK nebolo možné tento mechanizmus ovplyvniť, resp. bolo možné regulovať iba počet prijatých študentov.

Vykonaná analýza zamestnanosti absolventov UK na 1. a 2. stupni štúdia na dennom štúdiu za roky 2011 a 2012 evidovaných na UPSVAR ako platiteľov, resp. neplatiteľov sociálnych dávok podľa fakúlt a za univerzitu celkom preukázala, že v kategórii nad 9 mesiacov nezamestnanosti došlo k nárastu nezamestnaných absolventov medziročne relatívne o 39,17 %. V priemere vygenerovala UK za analyzované obdobie 1 213 absolventov evidovaných ako nezamestnaných nad 9 mesiacov.

Najviac nezamestnaných absolventov bolo zistených na Filozofickej fakulte a Fakulte managementu. Vysoký podiel nezamestnaných absolventov lekárskech fakúlt a Fakulty matematiky, fyziky a informatiky mohol byť spôsobený ich zamestnaním v zahraničí.

Vzhľadom na počet študentov mali bohoslovecké fakulty aj Filozofická fakulta nadpriemernú dotáciu bežných výdavkov na jedného denného študenta 1. a 2. stupňa.

Z analýzy vyplynulo, že dotácie rozpísané podľa fakúlt na absolventov, ktorí sa neuplatnili na domácom trhu práce predstavovali z tohto pohľadu celkom za roky 2011 a 2012 sumu vo výške 3 847 988,35 eur, pričom počet nezamestnaných absolventov fakúlt nebol priamo úmerný dotácii na príslušnú fakultu.

5.6 Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Dotácie zo ŠR v rámci podprogramu 07711 tvorili v roku 2010 podiel 81,4 % príjmov z celkových dotácií UKF, ktoré postupne klesali na 60,2 % v roku 2012 v prospech dotácie na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť, ktorá v roku 2012 vzrástla o 372,46 %.

Finančné prostriedky získané zo ŠR však neboli ani v jednom kalendárnom roku dočerpané. Zostatok nevyčerpaných dotácií ku koncu príslušného kalendárneho roka, predstavovali priemerne 12,86 %.

Priemerné náklady na vzdelávanie na jedného študenta v rámci výdavkov rozpočtu a nákladov na jedného študenta denného štúdia na základe finančných a štatistických výkazov predstavujú 3 585 eur. UKF prepočet nákladov na študenta denného štúdia nesleduje.

V priebehu kontrolovaného obdobia bol zaznamenaný celkový 7,68 %-ný pokles počtu študentov UKF denného a externého štúdia. Na jedného pedagogického zamestnanca pripadá priemerne 14,1 študenta a na jedného nepedagogického 20,1 študenta. Z celkového počtu 594 pedagogických zamestnancov UKF bolo 9,43 % pracujúcich na viac ako jednej vysokej škole.

Na základe analýzy uplatniteľnosti na trhu práce podiel absolventov z roku 2011 evidovaných v SP (zamestnaní absolventi) voči celkovému počtu bol 88,02 %. V evidencii SP sa nenachádzalo 11,98 % absolventov. Dôvodom neprihlásenia sa do evidencie SP mohlo byť neuplatnenie sa na slovenskom trhu práce, napr. odchod niektorých absolventov za prácou do zahraničia. Z absolventov, ktorí boli evidovaní v SP sa do 3 mesiacov zamestnalo 45,34 %, do 6 mesiacov 21,79 %, do 9 mesiacov 10,03 % a nad 9 mesiacov sa zamestnalo 22,84 % absolventov. Forma pracovného úväzku bola u 65,9 % zamestnaných absolventov na dohodu o vykonaní práce, na dohodu o pracovnej činnosti a na dohodu o brigádnickej činnosti (práca na dohodu) a 34,1 % sa zamestnalo na pracovnú zmluvu (práca nie na dohodu).

Z celkového počtu 2 545 absolventov v roku 2012 bolo evidovaných v SP 79,6 %, v evidencii sa nenachádzalo 20,4 % absolventov. Z toho sa do 3 mesiacov zamestnalo 56,2 %, do 6 mesiacov 20,4 %, do 9 mesiacov 13,4 % a nad 9 mesiacov sa zamestnalo 10,1 % absolventov. Na dohodu o vykonaní práce, na dohodu o pracovnej činnosti, na dohodu o brigádnickej činnosti sa zamestnalo celkom 69,5% absolventov, na pracovnú zmluvu 30,5 % absolventov.

Analýza uplatnenia absolventov denného štúdia UKF podľa študijných programov v danom roku ktorý ukončil najvyšší počet študentov 1. a 2. stupňa, poukázala na problém nízkej miery zamestnaných absolventov v študijných programoch Filozofickej fakulty a Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva pohybujúcej sa na úrovni 55 %.

UKF v predchádzajúcich rokoch nevedla evidenciu o uplatňovaní svojich absolventov v praxi podľa študijných odborov, s odôvodnením, že nemá legislatívne možnosti zistenia týchto údajov od svojich absolventov.

5.7 Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Uplatniteľnosť absolventov UPJŠ v Košiciach denného štúdia prvého a druhého stupňa na trhu práce bola najlepšia do troch mesiacov od ukončenia štúdia, a to absolventov Lekárskej fakulty a najnižšia absolventov Fakulty verejnej správy v roku 2011 a Právnickej fakulty v roku 2012.

Počet neevidovaných absolventov v Sociálnej poisťovni bol v roku 2011 na úrovni 17,15%, v roku 2012 na úrovni 28% s najvyšším zastúpením absolventov Prírodovedeckej fakulty a Fakulty verejnej správy.

Univerzita sledovala uplatnenie svojich absolventov prostredníctvom vlastných dotazníkov a štatistických údajov získaných od úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

Zistené výsledky analyzovala na zasadnutiach vedeckej rady.

Univerzita nevedela vyčíslieť priemerné náklady na vzdelávanie jedného študenta podľa študijných odborov.

5.8 Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Najväčší podiel z celkových dotácií v každom roku tvorili dotácie na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov v rámci podprogramu 07711, ktorého podiel v roku 2010 na celkovo poskytnutej dotácii predstavoval 84,73 %, v roku 2011 bol podiel 74,21 % a v roku 2012 sa znížil na úroveň 65,53 %. Finančné prostriedky získané zo ŠR neboli ani v jednom príslušnom kalendárnom roku dočerpané. Čerpanie bolo v rozsahu od 88,05 % do 92,65 %. Zostatky nevyčerpaných dotácií na úrovni 10 % boli zapojené do rozpočtu vysokej školy v nasledujúcich rokoch.

V rámci hospodárenia UCM výnosy zo školného a poplatkov mali v sledovanom období narastajúci trend s medziročným nárastom o 10,19 %, resp. o 25,99 %. Najväčší podiel z výnosov zo školného a poplatkov spojených so štúdiom tvorilo v každom roku školné za externé štúdium s nárastom z 56,74 % na úroveň 69,21 %.

Počet študentov v dennej forme štúdia v kontrolovanom období klesal a aj napriek tomu, že v roku 2012 mierne vzrástol, nedosiahol úroveň roku 2010. Úspešnosť ukončenia štúdia v štandardnej dĺžke štúdia sa pohybovala na úrovni 90 %. Na jedného profesora pripadalo za kontrolované obdobie priemerne 84 študentov v dennej forme štúdia, na jedného docenta to bolo 87 študentov, na odborného asistenta 19 študentov a 29 študentov na jedného nepedagogického zamestnanca.

NKÚ SR zistil prostredníctvom Registra zamestnancov vysokých škôl, že k 30.06.2013 podiel zamestnancov UCM pracujúcich na viac ako jednej vysokej škole predstavoval 20 %.

Na výsledky použitia finančných prostriedkov a hospodárenia nadväzujú aj ukazovatele kvality a miery uplatnenia absolventov na trhu práce. Výsledky analýzy vstupu absolventov UCM po ukončení štúdia podľa časových intervalov poukázali na skutočnosť, že za obdobie sledovaných akademických rokov bolo na vybranej vzorke 2 949 absolventov zistené, že do troch mesiacov od ukončenia štúdia sa uplatnilo na trhu práce 52,05 % absolventov 1. a 2. stupňa denného štúdia (občania SR), do šiestich mesiacov 21,23 % a do deviatich mesiacov 11,75 %. Nad deväť mesiacov sa uplatnilo 14,97 % absolventov.

Analýzou uplatnenia absolventov na trhu práce na základe prvého poistného vzťahu k SP bolo na vybranej kontrolnej vzorke absolventov ďalej zistené, že na trvalý pracovný pomer bolo zamestnaných 777 absolventov (26,35 %) a na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru bolo zamestnaných 1 656 absolventov (56,15 %), z toho 131 absolventov bolo zamestnaných na dohodu počas štúdia. V kategórii – Ostatní bolo evidovaných 67 absolventov (2,27 %), ktorí zahŕňali napr. dobrovoľne poistené osoby, alebo osoby starajúce sa o dieťa do šesť rokov. Bez poistného vzťahu k SP bolo 449 absolventov (15,23 %) napr. nezamestnaní, odídení do zahraničia.

Vysoké zastúpenie absolventov pracujúcich na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru možno vyhodnotiť ako nie najpriaznivejší jav pri uplatňovaní absolventov UCM na trhu práce.

UCM o uplatňovaní svojich absolventov viedla evidenciu od roku 2011, založenú na prieskume metódou ankety.

5.9 Vysoká škola múzických umení v Bratislave

Výsledky hospodárenia VŠMU v kontrolovaných rokoch boli ziskové s výnimkou hlavnej činnosti v roku 2012, kedy bolo hospodárenie ukončené so stratou 30 962 eur. Tým, že stratu v rámci hlavnej činnosti škola vykryva ziskom z podnikateľskej činnosti, celkový výsledok hospodárenia v roku 2012 bol zisk vo výške 21 092 eur.

Významnú položku výnosov tvorili výnosy zo školného a poplatkov spojených so štúdiom, z ktorých značná časť predpísaného školného bola na základe žiadostí študentov znížená resp. odpustená (v akademickom roku 2010/2011 až 64 %, čo bolo 119 705 eur), s priamym dopadom na výsledok hospodárenia školy.

Náklady na mzdy zamestnancov s povinnými sociálnymi odvodmi tvorili až 73 % nákladov financovaných z prostriedkov ŠR.

V roku 2011 bolo na jedného študenta VŠMU vynaložených 5 838 eur a v roku 2012 boli náklady na jedného študenta 6 359 eur.

V tejto súvislosti bol posudzovaný aj ukazovateľ úspešnosti štúdia sledovaný podielom riadne skončených štúdií na celkovom počte začatých štúdií. V roku 2011 dosiahla úspešnosť v I. stupni štúdia podľa jednotlivých fakúlt 72 - 90 %. V prípade neukončených štúdií a v prípadoch, ak absolvent školy nenájde uplatnenie na trhu práce, prostriedky štátneho rozpočtu vynaložené na poskytnutie VŠ vzdelania nie je možno považovať za efektívne použité.

Preverením v databáze zamestnancov bolo zistené, že v čase výkonu kontroly 22 pedagógov malo pracovné zmluvy s dvomi zamestnávateľmi a ich celkový pracovný úväzok bol 150 % - 190 %. V prepočítaných stavoch zamestnancov, po zohľadnení skrátených pracovných úväzkov niektorých vyučujúcich, na jedného vyučujúceho pripadá v priemere 6 študentov. Tiež bolo zistené, že vo vekovej štruktúre zamestnancov VŠMU výrazne prevažujú zamestnanci nad 60 rokov veku, i keď v Dlhodobom zámere na roky 2007 - 2012 v oblasti ľudských zdrojov si VŠMU stanovila cieľ pokračovať v zlepšovaní vekovej štruktúry učiteľov.

5.10 Žilinská univerzita v Žiline

Univerzite boli v kontrolovanom období poskytované prostredníctvom kapitoly ministerstva v rámci programu 077 dotácie, s medzироčne klesajúcou tendenciou. V rámci štruktúry dotácií bola v trojročnom období výrazne znižovaná dotácia na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov, ktorej suma v roku 2012 dosiahla 56 % hodnoty tejto dotácie poskytnutej v roku 2010. Naopak medzироčne preukázateľne značne rástla suma dotácie poskytnutej na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť až na 4,7 násobok sumy poskytnutej v roku 2010.

Priemerná výška dotácie na jedného študenta (1. a 2. stupeň) dennej formy štúdia medzироčne do roku 2010 postupne rástla, dosiahla sumu 2 531 eur. Od roku 2010 mala jej hodnota výrazne klesajúci trend, keď v roku 2012 dosiahla priemernú sumu 1 990 eur

na jedného študenta ŽU. Z hľadiska priemerných nákladov na jedného študenta bola voči dotácii úspora – v roku 2010 náklady predstavovali priemerne 2 238 eur, v roku 2012 to bolo priemerne 1 640 eur.

U absolventov roku 2011 nevznikol poistný vzťah so Sociálnou poisťovňou len v prípade 2,7 % absolventov. U absolventov roku 2012 nevznikol predmetný poistný vzťah v prípade 5,2 % absolventov.

Zaevidovaných ako poistencov Sociálnej poisťovne bolo najviac absolventov Strojníckej fakulty (89,61 %) a Fakulty prírodných vied (89,35 %), čím bola v ich prípade dosiahnutá najvyššia predpokladaná miera uplatnenia absolventov na trhu práce. Najmenej bolo evidovaných absolventov celouniverzitného študijného programu (72,73 %), z jednotlivých fakúlt Elektrotechnická fakulta (85,86 %) a Fakulta špeciálneho inžinierstva (86,39 %). Celkový priemer za ŽU dosiahol 87,77 %. V roku 2012 bolo evidovaných ako poistencov Sociálnej poisťovne najviac absolventov Fakulty špeciálneho inžinierstva (83,96 %) a Fakulty riadenia a informatiky (81,70 %). Najmenej bolo evidovaných absolventov Stavebnej fakulty (72,47 %), a Elektrotechnickej fakulty (76,75 %). Celkový priemer za ŽU je prirodzene nižší v hodnote 79,67 %.

Podľa jednotlivých študijných odborov sa z celkového počtu absolventov 1. a 2. stupňa denného štúdia ŽU, ktorí ukončili štúdium v roku 2011 zaevidovalo do času výkonu kontroly najviac až 100 % absolventov v nasledovných študijných odboroch: elektroenergetika (Elektrotechnická fakulta), učiteľstvo (5 študijných odborov so zameraním na: anglický jazyk a literatúru a hudobné umenie, hudobné umenie, matematiku a hudobné umenie, predmetov informatika a matematika, predmetov náboženská výchova ECAV a matematika – odbory Fakulty prírodných vied), aplikovaná mechanika, automatizované výrobné systémy, koľajové vozidlá a študijný odbor spaľovacie motory, letecké motory (Strojnícka fakulta).

6. Výsledky dotazníkového prieskumu

NKÚ SR zverejnil na svojej web stránke dotazník „Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce“. Za obdobie od 19.06.2013 do 22.10.2013 sa anketového prieskumu s 23 otázkami zúčastnilo 1298 respondentov, z toho 61,5 % žien.

Napriek tomu, že odpoveďami respondentov boli obsiahnuté všetky študijné odbory a ku každej otázke dotazníka možno uviesť vyhodnotenie, ide iba o podporný dokument.

Z dotazníka sa dalo vyhodnotiť, že 29,5 % respondentov bolo nezamestnaných, s dobou bez zamestnania menej ako mesiac 9,6 %, po dobu do 6 mesiacov 29,7 %, do jedného roka 15,2 % a viac ako rok bolo nezamestnaných 19,3 % respondentov.

Podľa absolvovaného študijného odboru problém s uplatnením na trhu práce malo podľa dotazníka 39,0 % absolventov prírodných vied, v tom 100 % absolventov geológie, 36,8 % absolventov technických vied a náuk, 40 % absolventov Poľnohospodárskych - lesníckych a veterinárnych vied a náuk. Z absolventov spoločenských vied, náuk a služieb bez zamestnania bolo 37,4 %, v tom filozofické vedy 55,8 %, historické vedy 52,6 % a vedy o telesnej kultúre 50,0 %.

V odbore, ktorý vyštudovali nepracovalo 20,1 %, všetkých zúčastnených a z toho tvorili najväčší podiel 57,5 % absolventi spoločenských vied a náuk, 23 % technických vied a náuk.

Zamestnaných v odbore, ktorý študovali bolo 48,9 % respondentov, s najväčším podielom v zdravotníckych vedách 62,2 %, najmenším podielom v poľnohospodárskych – lesníckych a veterinárnych vedách a náukách 33,3 %.

Hrubý mesačný príjem menej ako 600 eur malo 30,6 % zamestnaných respondentov, z ktorých až 70,4 % tvorili absolventi študijných odborov spoločenských vied a náuk a v tom učiteľstvo 41 %. Na druhej strane rebríčka s príjmom nad 1 400 eur podielom 8,8 % sa nachádzali absolventi technických vied a náuk so 45 % zastúpením.

Z týchto čiastkových výsledkov dotazníkového prieskumu sú zreteľné symptómy predimenzovania trhu práce absolventmi niektorých študijných odborov (napr. filozofických a historických), ale aj nedocenenia ceny práce predovšetkým v odboroch učiteľstva. Výsledky prieskumu tiež naznačujú požiadavky trhu práce na absolventov technických vied a náuk, aj s primeraným mzdovým ocenením.

7. Odporúčania

Odporúčania na riešenie zistených nedostatkov

- komplexne prehodnotiť metodiku rozpisu dotácií a zvážiť zvýhodnenie vysokých škôl, ktorých absolventi preukazne nachádzajú uplatnenie na trhu práce,
- v podprograme 077 11 - Poskytovanie vysokoškolského vzdelávania a zabezpečenie prevádzky vysokých škôl, v ktorom je každoročne rozpočtovaných a čerpaných cca 250 mil. eur, bolo stanovených 8 hodnotených cieľov, pre budúce obdobia bude nevyhnutné prehodnotenie a stanovenie nových cieľov, ktoré by zohľadňovali potreby spoločnosti,
- MŠVVaŠ SR a VVŠ v spolupráci so Sociálnou poisťovňou a MPSVaR SR prijali potrebné nástroje na zabezpečenie dostupnosti aktuálnych a spoľahlivých údajov, aby bolo možné monitorovať uplatnenie absolventov na trhu práce,
- MŠVVaŠ SR aby zvážilo prispôsobiť rámec rozdeľovania finančných prostriedkov tak, aby sa mohli podporovať školy, ktorých absolventi preukazne nachádzajú uplatnenie na oficiálnom trhu práce SR,
- prehodnotiť Národný program reforiem Slovenskej republiky do nasledujúceho obdobia v zmysle Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012 – 2016,
- v spolupráci s Ministerstvom práce sociálnych vecí a rodiny SR prostredníctvom rozšírenej funkcionality aplikačného programového vybavenia Informačného systému služieb zamestnanosti vytvoriť prepojenie škôl s príslušnými Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny tak, aby škola mala on-line prístup k evidovaným údajom o uplatnení - neuplatnení sa ich absolventov na trhu práce,
- je potrebné zosúladiť opisy profilov absolventov existujúcich vzdelávacích a študijných programov a vzdelávacích aktivít a zaradiť jednotlivé vzdelávacie a študijné programy v zmysle existujúcej Sústavy študijných odborov SR do jednotlivých úrovní pripravovaného Národného kvalifikačného rámca, Národnej sústavy kvalifikácií a Národnej sústavy povolání. Tým bude možné dosiahnuť stanovenie jednoznačných a porovnateľných kritérií uplatniteľnosti absolventov na trhu práce v odbore, ktorý vyštudovali,

- NKÚ SR okrem sledovania celkových nákladov na poskytnutie vzdelania v prepočte na jedného študenta, odporúča ako ďalší ukazovateľ efektívnosti vynaložených finančných prostriedkov sledovať počty študentov, ktorí štúdium neukončili,
- vytvoriť regulačný mechanizmus financovania vysokoškolského vzdelávania tak, aby poskytovanie dotácie bolo na princípe, čo potrebuje trh práce a čo sa na ňom uplatní,
- MŠVVaŠ SR v spolupráci s MPSVaR SR dosiahnuť, aby zamestnávateľia pri predkladaní výkazov o zamestnanosti pre centrálné orgány uvádzali nielen počty, ale aj vyštudovaný odbor,
- na základe relevantných údajov podľa SP, resp. iných orgánov zvýšiť váhu koeficientu uplatniteľnosti absolventov na slovenskom trhu práce,
- hľadať možnosti systému financovania VVŠ smerom k profilu absolventa, t.j. jeho znalostí, kompetencií, jeho uplatnenia a pod.

Výsledky kontroly boli prerokované so štatutárnymi orgánmi kontrolovaných subjektov, ktorým bolo uložené prijať opatrenia na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov a správu o ich plnení v stanovenom termíne predložiť NKÚ SR.

Podrobnejšie informácie o výsledkoch kontrol, vykonaných v jednotlivých kontrolovaných subjektoch, boli zverejnené na webovom sídle NKÚ SR www.nku.gov.sk v roku 2013.